

Yugoslovanski poslanik zapustil sovjetsko Rusijo

Z njim vred sta odšla predstavnika Belgije in Grike, ko jih je Stalinova vlada obvestila, da ne priznava več okupiranih držav. Hitler je naslovil na Stalina tri zahteve in ena je, naj se Rusija izreče, da bo nevtralna, če Nemci napadejo Turke

4. jun.—Milan Gavrilović, poslanik Jugoslavije, je zapustil Moskvo in odšel v Jeruzalem, Palestino. Njegov odhod je odločilno vplival na belgijskega poslanika, ki je tudi odšel. Z njim vred je zapustil Moskvo poslanik Grike, ki takisto odhaja. Njegova žena je rojena v Ameriki. Norveški poslanik je zapustil Sovjetsko unijo.

Yugoslovanska vlada je pred kratkim obvestila vse štiri poslanike, da jih ne priznava več. Njuni odločitvi, kajti sovjeti ne priznajo več držav, ki so izgubile suverenost.

Belgijski poslanik Stafford je zdaj edini v Moskvi, ki zastopa stvar protinacističnih sil.

Finlandija, 4. jun.—Iz Moskve se glasi, da je Werner von Schullenburg, belgijski poslanik v Moskvi, zadnji izšel iz sovjetske vlade, ki zahteva od njega, da se vrne v domovino.

Yugoslovanska vlada naj odgovori, da ne preneha s pošiljanjem materiala Kitajski; dalje odgovori, če bo izpremenila stališče glede pošiljanja materiala iz Nemčije na Japonsko in Rusije v Sibirijo; tretji odgovor, če Rusija ostane nevtralna v primeru vojne med Nemčijo in Turčijo.

4. jun.—Po srednji ruski Rusiji je včeraj zapazil. Takega mraza v Rusiji ni bilo že sto let, ko je letos. Moskva je tu obeljena s snegom. Pomlaka setev bo zelo zakasnela.

Pretrgal ve s Sirijo

Vlada v Kairu
podala ostavko

Egipt, 4. jun.—Egiptovska vlada je danes podala ostavko. Kmalu potem je bilo uradno objavljeno, da je Egipt pretrgal ve s Sirijo iz razloga, da francoska kolonija Sirija Nemci zaseden teritorij.

Francija dala Nemcem šest oporišč

London, 4. jun.—Tukajšnja News Chronicle poroča, da sta se Adolf Hitler in francoski vicepremier Jean Darlan dogovorila na zadnji pariški konferenci, da Nemčija lahko porabi šest francoskih mornariških oporišč za svoje podmorske operacije. Te navalne baze so: Sete in Villefranche na obrobju južne Francije, Beirut v Siriji, Algiers v Alžiru, Casablanca v Maroku in Dakar na bregu Zpadne Afrike.

Zgoraj omenjeni list dostavlja, da Hitler že kontrolira Dakar kot bazo za podmornice, s katerimi je že v vse praktične svrhe blokirala portugalske otoke Cape Verde. (Predsednik Roosevelt je zadnjič rekel, da afriška luka Dakar spada v raztegnjeno območje Monroejeve doktrine in Ameriki ne bo trpela te strategične baze v Hitlerjevih rokah. Od Dakara je samo dobrih 800 milj čez morje do Brazilije v Južni Ameriki.)

V angleški zbornici vred proti Churchill

Napoveduje se
preiskava zaradi
izgube Krete

London, 4. jun.—Londonški tisk napoveduje burno zasedanje parlamenta čim se ta vrne z binkoštnih počitnic. Poslanci vseh strank bodo zahtevali točno pojasnilo od Churchillove vlade glede umika z grškega otoka Krete. Ta otok je stal Anglijo velike izgube v moštvu in opremlitvi in angleška javnost ni zadovoljna s tem, kar je vlada doslej pojasnila.

Angleško časopisje zahteva, naj zbornica vzame zadevo v roke in dožene, kdo je odgovoren za poraz na Kreti, nakar naj narokuje obračun, pa naj bo prizadet Churchill, šef generalnega štaba ali odgovorni poveljnik na srednjem vzhodu.

Zelo ostra kritika prihaja od nižjih vojaških strokovnjakov, ki pravijo, da vsak izgovor na pomanjkanje zadostne obrambe v zraku nad Kreto je ničev. Nekdo je spal, ko je bilo treba imeti široko odprte oči. Anglija je že toliko založena s letali in tanki, da lahko zavaruje vsako strateško letališče, pravijo vojaški kritiki. Anglija ne bi smela za nobeno ceno dopustiti, da so se Nemci polastili edinega dobrega letališča na Kreti.

London, 4. jun.—Položaj v Siriji je danes pokrit z uradno tišino in Londončani so uverjeni, da se pod to tišino nekaj godi v Siriji. Odločen namig v uradnih krogih, da Angleži to pot ne bodo pustili, da bi jih prehiteli Hitlerjeve čete v Siriji, daje misliti, da so angleške čete že vdrle v francosko kolonijo v Palestini. Kolikor je razumeti, ima vrhovno poveljstvo na srednjem vzhodu vso oblast za akcije. Francoski general De Gaulle, voditelj "svobodne Francije," že cele mesece urgira Angleže, naj ne čakajo in naj invadirajo Sirijo, kajti polovica francoskih posadk tamkaj sinaptizira z njim in Anglijo in pridružijo se Angležem čim prekačijo mejo.

—V drugem slučaju, če bodo Angleži čakali in odlašali, se pa lahko zgodi, da zavezniki izgube kooperacijo teh Francozov v Siriji.

London, 4. jun.—Angleški bombniki so sinoči napadli več postojank v okupirani Franciji. Poročila o predsinotnih zračnih napadih na Berlin in poruška ter poruška mesta se nadaljujejo; zažigalne bombe so povzročile velike kroge požarov, katerih niso Nemci najbrže še danes pogasili.

Ankara, Turčija, 4. jun.—Tukajšnje neuradne vesti se glase, da so nemški "turisti" v civilni obleki že cele tedne odhajali iz Bolgarije preko Turčije v Sirijo. Ker so bili njihovi potni listi v red, jih turške oblasti niso ovirale. Zadnji teden je pa dospelo v sirska luka Latakijo 500 nemških vojakov po morju. To izkrcavanje Nemcev se množi vsak dan in danes že okrog tucat tovornih ladij prevaža moštvo, tope, tanke in strelivo v omenjeno pristanišče v Siriji. Vse kaže, da je Sirija že polna nemških čet, ki so dobro opremljene z letali.

Valetta, Malta, 4. jun.—Nemški bombniki so včeraj trikrat napadli Malto, toda napadali so bili odbiti. Veliko nemško transportno letalo je bilo streljeno v morje.

Kairo, 4. jun.—Angleška letalska enota je včeraj bombardirala Bengazi v Libiji. Bombe so povzročile več eksplozij v pristanišču in okolici.

Blago iz Japonske odhaja v Nemčijo

Pošiljajo ga preko
Sibirije in Rusije

Tokio, 3. jun.—Živež in druge važne potrebščine odhajajo dnevno iz Japonske in po Japonskih okupirane Kitajske v Sibirijo in po sibirski železnici preko Rusije v Nemčijo. Te informacije so prišle iz zanesljivih virov. Zadnje mesece odhaja 1500 ton blaga vsak dan.

Strokovnjak, ki je aranžiral to odposiljanje blaga z namenom, da prevari angleško blokado, je dr. Helmut Woltbat, eden Hitlerjevih strategov, ki se nahaja že mesece v Tokiu. Samo iz Mančurije je bilo odposlanih 75.000 ton sojnega fižola — ki se lahko porabi za več bojnih potrebščin — v Nemčijo preko Sovjetske unije. Druge pošiljave, ki stalno in v veliki obliki odhajajo v Nemčijo po tem potu, je olje, bombaž, meso in riž.

Sovjetski režim je seveda izkoristil to reč in tovarnina na sibirski železnici je zadnje čase poskočila za 500 odstotkov.

Nemčija pa v zameno pošilja Japoncem razne dragocene kemikalije, znanstvene aparate in druge precizne instrumente, ki jih Japonska nujno potrebuje in katerih ne more več dobiti v Ameriki. Hitlerjev režim ima na Japonskem, v okupirani Mandžuriji in v več mestih Rusije svoje agenture, ki zbirajo blago in ga brzo odposiljajo.

Tiskarji se nočejo vrniti v federacijo

Odglasovali so
proti ADF

Chicago, 4. jun.—Mednarodna tipografska unija, katere ima v Chicagu okrog 6000 članov, je s splošnim glasovanjem zavrgla predlog, da se vrne v Ameriško delavsko federacijo. Tiskarski delavci so oddali 33.498 glasov proti povratku in 25.632 za povrnitev v staro centralo.

O rezultatu glasovanja, ki je bilo pravkar končano, je včeraj poročal Claude M. Baker, predsednik tiskarske unije, iz Indianapolis. Vseh članov je čez 80.000 in unija ima okrog 900 lokalnih podružnic.

Ameriška delavska federacija je suspendirala tiskarje v januarju 1940 iz razloga, ker niso hoteli plačati izrednega asessmenta v skupni vsoti \$20.000, ki ga je federacija razpisala v oktobru 1938 z namenom, da bo s tem denarjem vodila boj z unijami CIO. Tiskarska unija je smatrala, da je bila ta doklada nelegalna in krivična in v sled tega je bila izključena iz federacije. Kasneje so voditelji federacije vabili tiskarje nazaj in rekli so jim, naj pozabijo na omenjeni izredni asessment, ampak užale in tiskarji so zdaj odgovorili, da se prav dobro počutijo, če so samostojni.

Unija kupila za \$500.000 obrambnih bondov

New York.—Krojaška unija Amalgamated Clothing Workers je že kupila za \$500.000 vladnih obrambnih bondov. Njen predsednik je Sidney Hillman, član vladnega odbora za produkcijo bojne opreme. Glavni odbor unije se je obrnil tudi na vse krajevne unije in njih 285.000 članov, naj tudi oni pokupijo čim več teh vladnih bondov za narodno obrambo. "S tem lahko pomagata vladi in sebi," pravi Jacob Potofsky, tajnik-blagajnik, v pismu na krajevne unije in posamezne člane. "Pokažimo, da kot en mož podpiramo program narodne obrambe."

BYRD ZAHTEVA ODSLOVITEV DE- LAVSKE TAJNICE

Burbonski senator udri-
ha po stavkarjih
in stavkah

VLADNI ODBOR PO-
SREDUJE

Washington, D. C.—Burbonski senator Byrd iz Virginije je zadnji tork zopet grmel v senatu proti stavkam in stavkarjem v industrijah, ki delajo na vojnih pripravah. Od predsednika Roosevelta je zahteval, da mora odsloviti delavsko tajnico Frances Perkins ali ji pa vsaj vzeti pravico, da ne bo mogla izročiti stavk vladnemu posredovalnemu odboru.

V kongresu je bilo zadnje mesece že dosti grmenja proti vsem stavkam, ne glede kako so upravičene z delavskega stališča. Tudi je bilo predloženih že več zakonskih osnutkov, po katerih bi delavci izgubili pravico do stavke. Te osnutke je do sedaj blokirala Bela hiša, kakor tudi močni protesti s strani ADF in CIO. Obe delavski federaciji ali skupini sta edini vsaj v tem, da se borita ramo ob ramo proti burbonskim elementom, ki bi radi zatrli vse stavke in delavstvo uklenili v železni jopič prisilne arbitraže.

V senatni zbornici se pri kirjenju protidelavske in protistavkovne histerije najbolj odlikuje senator Byrd, dasi se tudi drugih hrustavec stavkarjev ne manjka. Zadnji teden je predložil v zbornici resolucijo, ki obsoja vse stavke, ne glede kako so upravičene in ne glede koliko so za njih odgovorni vojni profiterji, ki delajo velikanske dobičke, toda napram delavskim zahtevam za zvišanje plače in sklenitev pogodb se gluhi.

V svoji tiradi proti stavkarjem je senator Byrd zadnji teden zahteval od predsednika Roosevelta, da mora zatrete vse stavke in odsloviti delavsko tajnico. To tirado je zopet ponovil zadnji tork s še večjo histerijo. Zadnji teden je predložil listo 36 stavk in udrihal po njih.

Odgovorila mu je Ameriška delavska federacija z navedenjem stavkovnih števil. Na podlagi statistike administracije vojne produkcije je bilo 26. maja, v dobi, katero je vključeval tudi senator Byrd, le 11 manjših stavk, v katerih je bilo direktno prizadetih le 26.300 delavcev, ali komaj pol odstotka vseh delavcev, ki so uposleni pri programu narodne obrambe. V mesecu aprilu je bilo največ delavcev v stavki, in to največ radi stavke premogarjev; v tem mesecu je bilo izgubljenih 8.000.000 delovnih dni, kar je manj kot en odstotek od 815.000.000 delovnih dni, ki so bili faktično izvršeni v obrambnih industrijah. Toda stavkovni rekord za maj je veliko boljši, kar je bilo razmeroma malo stavk. Kljub temu pa senator Byrd z drugimi burbonci vred kriči proti stavkarjem in zahteva prepoved stavk.

Zadnji tork je v senatu dejal, da je bilo v času, odkar se je Amerika pričela pripravljati na obrambo, izgubljenih toliko delovnih dni v ladjedelnicah in drugih podjetjih, ki delajo za to industrijo, da bi lahko zgradili osem do deset podmornic, ali šest do osem rušilcev, ali dve oklopni križarki. Ni pa povedal, kdo je v glavnem odgovoren za te stavke. Vse nepristranske študije pokazujejo, da so glavni krivci profita lakomni podjetniki, katerim je tudi vsaka delavska unija trn v peti.

Delavska tajnica je zadnje dni pozvala zvezni upravni odbor, naj skuša izravnati stavko strojnikov v ladjedelnicah v zalivu San Francisco, Cal. Tam je zadnji tork tudi Svet kovinarskih unij (ADF) pozval vse kovinarje,

Ameriški material namenjen osišču?

Kongresniki zahte-
vajo preiskavo

Washington, D. C., 4. jun.—Poslovni odsek (rules committee) nižje kongresne zbornice je včeraj zaključil, da bo vprašal za uradne komentarje odgovornih uradnikov glede obdolžitve po kongresniku Coffeeju, demokratu iz države Washington. Obdolžitev se je glasila, da je večja zaloga ameriškega bojnega materiala namenjena v Rusijo in Nemčijo in čaka samo še dovoljenja za odhod.

Kongresnik Sabath, načelnik omenjenega odseka, je rekel, da bo glede tega zaslišal gen. R. I. Maxwell, administrator eksportne kontrole; dalje bodo poklicali k zaslišanju zastopnike državnega departamenta in druge osebe, ki so prizadete.

Coffee je povedal odseku, da je bilo samo v letošnjem marcu poslanih 900.000 sodov gasolina na Japonsko, dočim so se pošiljave strojnega orodja in drugega važnega materiala v sovjetsko Rusijo povečale za 500 odstotkov zadnje čase. Po mnenju Coffeeja ni dvoma, da to blago odhaja preko Rusije v Nemčijo.

Izkoriščanje

socialne zaščite

Sleparije s podporo
za brezposelne

Chicago.—Tukajšnji federalni oblastniki že mesece preiskujejo slučaje, v katerih so osebe pod sleparsko pretvazo prejemale brezposelnostno podporo. Doslej je okrog 2700 takih slučajev v preiskavi, je včeraj izjavil Peter T. Swanich, upravitelj za lokalni urad socialnega zavarovanja.

Swanich je dalje rekel, da je 488 slučajev, v katerih ni več nobenega dvoma o krivdi in proti prizadetim osebam se lahko začne sodnijsko postopanje. V zadnjih 17 mesecih je federalni urad v sporazumu z državnimi oblastniki izterjal vsoto \$7889 od oseb, ki so ta denar prejeli po krivici kot brezposelnostno podporo.

Irak ima spet Angliji naklonjeno vlado

London, 4. jun.—Iz Bagdada poročajo, da je bila tamkaj sestavljena nova iraška vlada, kateri načeluje Jamal al Midfal. Večina članov nove vlade je prijateljsko naklonjena Angliji. Položaj v Iraku je zdaj miren.

naj se vrnejo na delo, med tem pa se bodo nadaljevala pogajanja za izravnavo spornih točk. Te stavke je največ kriva Bethlehem Steel Corp., ker ne mara podpisati kolektivne pogodbe.

Vladni odbor za izravnavanje stavk je posegel tudi v stavko 12.000 gozdarjev v državi Washington, ki zahtevajo zvišanje plače in priznanje unije CIO. Zastopniki kovinarskih unij A. D. F. pa so zadnje dni na konferenci v Washingtonu, D. C., naslovili zahtevo na vse vladne in privatne ladjedelnice na vzhodu za 10c zvišanje plače na uro. Zastopali so okrog 125.000 ladjedelnikov delavcev. Kako bo s to njih zahtevo, je vprašanje, ker se je mornarični tajnik Knox že izrazil, da je proti vsakemu zvišanju plač v vladnih ladjedelnicah.

V Peoriji, Ill., so člani CIO Farm Equipment Workers, uposleni pri Caterpillar Tractor Co., odobrili pogodbo, ki določa tri cente zvišanje plače na uro. V Detroitu, Mich., pa je General Motors naznanila, da bodo dobili zvišanje za \$15 na mesec vsi uradniški uslužbenci te korporacije, po številu 35.000 do 40.000, ki zaslužijo manj ko \$200 na mesec.

AVTNA UNIJA ZA PETAMI FORDO- VI KOMPANIJ

Organizatorično kam-
panjo bo zanesla
v vse tovarne

PREISKAVA TE-
RORISTIČNEGA
SISTEMA

Detroit, (FP).—Velika zmaga avtne unije CIO v tukajšnjih Fordovih tovarnah dne 21. maja je le mejnik v kampanji te unije za organiziranje delavcev v vseh Fordovih tovarnah širom dežele. Michael F. Widman, organizatorični direktor te kampanje pri Fordu, je po zmagi v River Rouge in tovarni Lincoln obdržal vse svoj štab organizatorjev, katere je že začel pošiljati v mesta, kjer ima Ford svojo tovarno, da spremene njegovo "openšapersko" domeno v 100% unijako trdnjavo.

Pogajanja za sklenitev standardne pogodbe s Fordovo družbo se še niso pričela. Zda so v teku pogajanja med predstavniki avtne unije in Forda za zvišanje plač v posameznih departmentih in na dnevnem redu je tudi reševanje pritožb, kar vse skupaj napreduje z veliko večjim uspehom kot pa je pred porazom Forda in ADF pri velikih volitvah v omenjenih dveh tovarnah 21. maja.

Druga stvar, ki je zdaj na dnevnem redu v Detroitu, je preiskava Fordovega terorističnega sistema, katerega je organiziral za pobijanje unionizma med svojimi delavci. Njegov glavni odvetnik I. A. Capizzi je to preiskavo skušal preprečiti ali pa vsaj odložiti, toda zastopnik zveznega delavskega odbora Horace Ruckel je odredil, da se mora takoj pričeti.

Štab izvežbanih preiskovalcev delavskega odbora je pod vodstvom H. Blankenhorna, ki je prej delal za La Follettove senatni odsek, kateri je razgalil široko omrežje podjetniške špijoneže proti unijam in sploh vsega sistema za razbijanje stavk—ti zvezni preiskovalci so nakopili mnogo Fordu zelo škodljive evidence. Pri tem delu jim je pomagala avtna unija CIO, kot tudi Fordovi pobojniki in "gorile", ki so bili v službi njegovega "service" departementa. Nekateri izmed teh so Forda zapustili kot podgane potapljaljočo ladjo in so postali vladne priče.

Kar se tiče zvišanja plač pri Fordu, jih bo najbrže moral zvišati več kot za deset centov na uro, kot je avtna unija prvotno zahtevala. Od tedaj jih je namreč zvišala General Motors za 10c vsem delavcem, Hudson Co. za osem centov. Deset centov zvišanja zahteva unija tudi pri Chryslerju, Nashu in Packardu. Packard Co. se je že podala zadnje dni. In če bo hotel Ford ostati pri svoji obljubi, da bo plačal enako visoke mezde kot jih prejemale delavci pri drugih avtnih kompanijah, jih bo moral zvišati za dvajset centov na uro.

Bivši nemški cesar umrl v Doornu

Berlin, 4. jun.—V Doornu na Holandskem je danes umrl nemški ekskajzer Viljem II., ki je živel tamkaj 23 let v izgnanstvu, katerega si je sam izvolil. Star je bil 80 let. Viljem je vodil nemške armade v zadnji svetovni vojni in je pobegnil v Holandijo po porazu Nemčije. Na lastno željo ostane tudi po smrti na Holandskem. Pokopljejo ga 9. junija v Doornu. Hitler je odredil zanj vojaški pogreb z vsimi cesarskimi častmi.

ovice starega kraja

venije

JA JE PRIZADELA
SE SLOJE

predvidevali vojne in pripravili na njo. Toda tu, vse okoli nas, z vseh posledicami, z dragimi pomanjkanjem. Ta moj nobena pritožba, poplami le, kako sem se značilnih razmerah, kako svoje gospodinjstvo, je draginja prizadela najnižega do najvišjega uradnika.

mesecni dohodki znašajo pri tisoč dinarjev. Imamo hišo in nekaj vrta, tako zelenjavni pridelavec, ki otroci hodijo v šolsko srednjo, dva na univerzi, obkrožena letna semena za solnino preko dinarjev. Kuhar sam, amonico, ki mi pozimi pri kuhanju, poleti pa je vključno zaposlena na vadno si napravim prosto več mesecev naprej, kdaj bomo dali popravila se je podrl, kdaj lahki temu ali onemu otroku, obleko ali krijem druzdevine potrebščine v jstvu.

datka je približno na 400 dinarjev, za 300, elektrika 300, davka 350; kurjava se je taji, da kurimo izpolne eno, popoldne bo. V kopalnici kurimo na teden.

embe na naših jedilnih vsak dan občutnejše. Še porabili za močnejše je-kg sladkorja na mesec, marja pa sem ga dobila nekaj več kakor 3 kg. rmalnih časih, sem po-je moke do 60 kg in ni-loben berac od naše-lega proračuna in špe-popolnoma izginila po-ajdovo moko. Olja sem-ralajala 4 l, od jeseni-tem bila srečna, če sem-aj dobila. Ker imam-ario in nekaj protek-tno slanino, sprašujem se-istimi gospodinjstvi, o ne protekije ne raz-tako visokih mesečnih... Mila sem prej po-4 kg na mesec, kar je-0 dinarjev. Februarja-ila 1 kg in pol.

je je pač za moko in-rompir je bil vsak-asi mizi, in ko so se za-ke pritoževati in tar-na-omo jedli, nisem nikoli-ala. Tolajala sem se, da-š morali jesti še več-ina kruha. Zdaj pa je-po 2,50 in če ga hočem-za vse, ga moram dati-ajmanj 2 kg. Bele moke-aj za 6 oseb 24 kg, če-akarone ali beli-ai to odšteje pri moki, dobim navadno le 21 kg-20 kg koruzne. Tudi-ora črtati z našega-ine le večih prinsem-temu po eno pomaran-

ji križ kakor s hrano je

z obleko in obutvijo. Kar se tiče nogavic, še vedno lahko kupim istočasno po dva para enakih nogavic, kar je zelo praktično, in ker nisem v službi, imam tudi več časa za krpanje in šivanje ter za predelovanje oblek. Sebe in dekletu hitro oblečem, če pa hočem kupiti fantu obleko, moram imeti že skoraj tisoč dinarjev v žepu. Silno so se podražile letos tudi moške nogavice. Prav pred dnevi sem kupila fantoma in možu po eno srajco s kratkimi rokavi in so me stale vse tri srajce s šiviljo vred okoli 400 din. Prejšnje čase smo doma pletle puloverje, zdaj pa ram stare in iz dveh starih pleten novga, ker volne ne dobim več. Sprašujem se pa, kako bomo predelovali stare obleke in krpal, ker je vedno težje dobiti sukanec.

Za revije in časopise, na katere moramo biti naročeni, dajem mesečno preko 400 dinarjev. Kljub temu, da moramo tudi svoje kulturne potrebe omejevati, se jim popolnoma vendarle ne moremo odreči. Abonman v gledališču, znanstvene knjige za moža in otroke, ki študirajo, leposlovna slovenska dela, vsemu temu se ne smemo in ne moremo odreči. Pa tu še ni zobnega zdravnika, nobenega nepredvidene izdatka za bolezen, počitnice...

Tako nas je vojna prizadela prav vse, in če že mi, ki imamo vendarle nekaj dohodkov, komaj izhajamo—kako potem krmarijo skozi draginjo tisti srednji in nižji uradniki, ki nimajo niti polovice tolikih prejemkov?

Poleg špecerijskega blaga so zelo poskočile v ceni malenkosti, ki so nujno potrebne v vsakem gospodinjstvu. To so one male stvari, ki zanje danes zmečemo strašno veliko denarja, če jih sploh dobimo. To je sukanec, prejšnja, zaponke, gumbi, razni trakovi in podobno. Volne ni več. Prej smo gospodinjke lahko prišlele tudi s tem, da smo si same pletle zase in za otroke puloverje in izdatek za volno je bil razmeroma majhen. Delo pa trpejše od tovarniškega. Danes stojim pred problemom: kako naj oblečem svojo otroke, ki hodi v šolo? Pozimi je bilo najenostavnejše in najtrpejše naje oblečilo pulover in krilo. Iz starega prenašati je težko in vsi bomo prisiljeni do kraja ponositi obleke, ker je novo blago tako zelo drago. Poleti je lažje; iz očetovih starih srajc, svojih oblek in bluz nastanejo, če je mati količkaj spretna, prave umetnine za naraščaj, bodisi predpasniki, oblečke, hlače itd.

Kaj pa, če se začne trgti posteljina? Na nabavo nove ni misliti. Prej si je gospodinja, ki je le malo varčevala, lahko dala vsak mesec kaj na stran, ali pa si je nabavljala perilo na obroke in si tako obnavljala zalogo. — Če bo vojna še kaj dolgo trajala, bomo kmalu primorani, misliti tudi na obnovitev obleke. Ženske bomo že nekako izhajale; obleka, narejena iz solidnega predvojnega blaga, se da z majhnimi stroški popraviti, pomladiti. Vse drugače pa je z moško garderobo. Nabava nove moške obleke stane vsaj polovico plače—v mno-

John L. Lewis, predsednik rudarske unije UMWA, in drugi uradniki na sestanku s reprezentanti operatorjev, na katerem je bila sklenjena pogodba, ki krije čez 100.000 rudarjev na polju trdega premoga.

gih primerih tudi celo. Ali ne bi bilo boljše, da bi bilo uradništvo uniformirano? Koliko prihranijo železničarji in poštarji na obleki, ko so v uniformi! V Rusiji in Nemčiji je tudi večina žensk po poklicih uniformiranih. S tem so tudi nekako vse izenačene in ženski ničurnosti bi bil zabiti žebelj, poleg drugih dobrih posledic tega ukrepa.

Vozel ob Dardanelah

Zasedba Besarabije in severne Bukovine po ruskih četah je sprožila ono veliko diplomatsko akcijo Nemčije, spočetka v Podunavju, potem pa na skrajnem Balkanu, ki smo ji zdaj priča in ki je z vikorakanjem nemških čet v Bolgarijo dobila izrazito vojaško, protibritansko obelje. Če s tiho, a zato skrbno zasedbo Rumunije po Nemcih svetu se ni bilo popolnoma jasno, kaj se prav za prav skriva za tem, pa je to naenkrat postalo očito z britanskim pristopom k trozvezju. Nemški načrti, da Anglijo za-grabi baš na Bližnjem vzhodu, kjer ima le-ta močne in sigurne pozicije, so s tem postali prozorni.

Ostrina sedanjega svetovnega razpeta vojnih dogodkov se je tedaj nekako po naravnem razvojnem procesu usodno premaknila na ozemlje, ki tvori najnaravnnejši prehod v Prednjo Azijo. Pristop Bolgarije k trojnemu paktu 1. marca, ki je ob nemški navzočnosti na vzhodnem robu Balkana ustvaril povsem novo politično in vojaško situacijo v širokem prostoru od Donave do Nila, ni bil namreč za razliko od turško-grške deklaracije z dne 16. februarja, najmanj pa z angleško-turško-ruskega stališča, konstruktivni akt. Nemčija se je namreč s tem na daljavo nekaj 10 km približala Egejskemu morju in jo tudi od Carigrada in Dardanel ne loči več kot 140 km!

Res so Nemci s svojim nastopom v Bolgariji svet tako rekoč čez noč postavili pred izvršeno dejstvo, toda že sama njih navzočnost onkraj Donave, v Rumuniji, je motila realizacijo angleških načrtov v Mediteranu in dala razvoju na tem področju svojo noto s tem, da ga je na severnoafriškem bojišču, kolikor je šel v škodo italijanskemu prestižu, zaustavila, tu na severu pa pospešila. Sredi februarja je moral general Wawel zaustaviti svojo sijajno začeto in mojstrsko izvedeno ofenzivo proti Tripoliu, kar se gotovo ne bi bilo zgodilo, da ne bi bile doleže iz Rumunije vesti o velikopoteznih nemških pripravah proti jugu.

Naravno je, da je tako po-

membna nemška akcija izzvala živo reakcijo daleč naokrog Bolgarije in ni ostala brez odmeva niti v daljnji Mezopotamiji. Seveda ni rečeno s tem, da so ta nemški sunek povsod enako čutili. Turčija je od vseh prizade-tih pač najbolj razumela, kaj pomeni za njo in njeno poslovanje najnovejši razvoj, ki je privedel nemško oboroženo silo, že v njih neposredno zaledje, kajti s tem se je odločitev, pred katero je postavljena Turčija, močno približala, merjenje moči nemško-angleškega vojnega dinamizma pa je zaneslo pred sama carigradska vrata in Dardanele. Pred tiste Dardanele, ki so postavljene na tako odločno mesto, da vladajo vsemu prometu Rusije z Mediteranom in preko Balkana z Malo Azijo. Ožine, ki dajejo geografski strukturi Turčije svoje obelje, saj so v internem pogledu najboljši posrednik, pa karakterizirajo—v odnosu do zunanjega sveta—tudi turško zunanjo linijo. Vseled voje izredne važnosti na prelomu Evrope in Azije, pa tudi Sovjetske zveze in Afrike (Suez) predstavljajo za Turčijo po eni strani resda sijajen diplomatski odut, v vseh časih—slabih in dobrih; v izvestnem smislu pa tudi odgovorno breme, ker je Turčija baš zaradi njih že nekaj 100 let predmet posebnega "zanima-nja" zapadno-evropskih vlesil. Le-te so vse do svetovne vojne skrbno pazile, da preko Turčije, kljub njenim zaporadnim porazom v območju Črnega morja in proti Rusiji vzdržujejo ravnotežje v Mediteranu in varujejo svoj prestiž v Orijentu.

Ožine že zaradi svoje prevladujoče lege na sestopu iz Evrope v Azijo in na robu Črnega in Sredozemskega morja niso nikakr notranji turški problem, kljub temu, da vlada v njih turški režim. Vendar so v polnem obsegu večkrat izgovorjene besede ključ za razumevanje današnjega stališča Turčije do mednarodnega razvoja zadnjih let. Na evropskem in še posebno mediteranskem zemljevidu pač ni geografskega pojma, okoli katerega bi se pletle tako raznolike kombinacije kakor okoli Bospora in Dardanel. Po politični problematiki se na funkcijo Sueskega prekopa še izdaleka ne navezuje tolika usodnost pomena, v čigavih rokah je, ker je predvsem geografski pojem, dočim so Dardanele in prvi vrsti politično vprašanje. Vse drugo kot ruski dostop v Mediteran je prav za prav postransko, saj je Sredozemsko morje neangležem zaprti morje. Ni treba še dodajati, da predstavljajo tudi za Anglijo kritično točko v njenem rivaliziranju z Rusijo tudi danes, po vojni je vprašanje njenega prestiža na morjih in v Orijentu. Mislimo, da ne pretiravamo, če zapišemo, da pomen Dardanel, ki za Anglijo predstavljajo pravi politični voz, ne zastaja niti za Singapurjem, dasi gre v tem primeru za indsko dedščino, vsaj dandanes ne, ko se nemške podmornice pripravljajo, da izplovejo iz Konstanca in Varne v Egejsko morje, ločijo Grčijo od Turčije tudi na morju in skupno z Italijo ogroze angleško plovybo po Mediteranu.

Z vikorakanjem nemških čet v Bolgarijo in z njih pojavom na zahodni obali Črnega morja ter na Marici je že povsem odprto stopilo v ospredje vprašanje obeh prelivov, najse tudi napovedujejo dogodki drugje. Saj je Solun ali vsaj Kavala že v najožjem turškem varnostnem pasu. Na prostoru med Strumo in Bolgariji in Sakarije v Turčiji dandanes pač ni ločenih problemov. Tu so varnostna vprašanja posameznih političnih sektorjev medsebojno sovina in izpreple-

tena. Zato je za Turčijo prav tako važen Solun ko Odrin. Nemški prodor po dolinah Strume in Meste bi namreč že fatalno ogrozil varnost cele evropske Turčije in bi bile Dardanele v tem primeru bolj prizadete kot Bospor s Carigradom. Pa tudi slednji bi prišel v direktno vojno sfero, ker bi z dostopom na Egej prav že za prav padla fronta pri Odrinu in na Strandži. Turki bi se morali umakniti na Luleburgas, saj bi črte na Marici ne mogli uspešno braniti. Na ta način bi se boji sicer hitro zanesli v bližino Marmarskega morja, toda s tem ne bi padla niti prva odločitev. Obe ožini namreč ne predstavljata v svoji smeri sever—jug prometnega ošišča, vsaj dandanes ne, ko so Turki kolikor toliko že izgradili svojo železniško mrežo v Anatoliji. To ošišče leži namreč v smeri zapad—vzhod, tako da gre na krak iz Carigrada preko Erzeruma na Kavkaz in v Perzijo, drugi preko Djabekra v Mezopotamijo in tretji iz Smirne preko Konije v Sirijo.

Predvojna pahoza je po znanih dogodkih zavzela toliko dimenzije, da se ob tej priliki že spet pogreva vprašanje usode in še bolj vloge Sirije pri eventualni razširitvi krize na Bližnji vzhod. Seveda se to vprašanje danes resno ne postavlja, ker ne more biti rešeno drugače ko v smislu velike arabske ideje, torej v popolni soglasnosti najodličnejših reprezentantov arabskega sveta, predvsem Ibna Sauda. Vse uganjane okoli Sirije in tranzitnih možnosti v njenem teritorialnem okviru pa je vendar simptomatično in zgovorno kaže, kakšen pravec je zavzela reakcija na nemški nastop v Bolgariji. Kajti z datumom bolgarskega pristopa k trozvezju je pljusnil nov val predstoječih dogodkov daleč preko okvira tesne Evrope in stvarno že zajel Bližnji vzhod. — Nemško-angleško obračunavanje je s tem stopilo tudi na tem področju v eno odločilnih faz, razvoj pa je prikel na kritično ostrino, saj se tu odpirajo nedogledne možnosti kompliciranja. Vojna furija se je namreč že približala povsem novim področjem in dobila medkontinentalni značaj. V bistvu ne gre za nič manj ko za orjaški trikot med Bosporjem, Sueskim prekopom in Perzijskim zalivom. To se znani sektor štirih morij. Tu se stikajo trije kontinenti... V tem obsegu je treba razumeti novo nastalo razmestitev nemškega vojaškega stroja.

Kakšna pa je angleška situacijska slika? Ali bodo lahko držali grško fronto? V severni Grčiji gotovo ne, pač pa se bodo utaborili v srednji in zlasti v Anatoliji, kjer se jim nudijo vse možnosti efektivne obrambe. Upoštevati pa moramo tu še neizrazljene faktorje, ki jih Anglija še ni začela resno jemati v poštev. To so sile severne Arabije: Palestine, Transjordanije in Iraka, ki bi se v kritičnem momentu mobilizirale. Na to postavko lahko Anglija v svojih računih mnogo da. Vsekakor se tu nakazujejo možnosti usodnega razpeta, toliko bolj, ker se boji že zanašajo v južnorusko zaledje.

Načrt za obrambo New Yorka

Komisija ameriških gasilcev, ki je preštudirala način nemških napadov iz zraka na London, je napravila načrt za organizacijo proti napadom iz zraka v New Yorku. Uresničenje načrta predvideva eno milijardo in 140 milijonov dolarjev izdatkov. Veliko ameriško mesto bo izvežalo 20.000 poklicnih gasilcev in 200.000 gasileških prostovoljcev.

Vojna ne povzroča v Ameriki nikakih težkoč živeža

Ako bi vojna otežkočala promet po Atlantiku in Pacifiku, bi se pomanjkanje poljedelskih pridelkov čutilo le, kar se tiče tropičnih in polutropičnih produktov, kakor poroča National Conference Board.

Proti takemu mogočemu pomanjkljaju bi se prebitek poljedelskih pridelkov druge vrste povečal takorekoč do neznosnega.

Kava, kakao, čaj, kavčuk in svilu so glavni pridelki, katerih dobava utegne postati čim dalje težja. Manjše važnosti bi bili taki pridelki kot juta, lan, manila in sisal, trpčno sadje, orehi, tapioka, poper in nekateri medicinski produkti kot opij in kinin. Niso pa vsi ti produkti bistveno potrebni, ker za mnogo teh imamo nadomestila. Vse pomanjkljaj v tonah ni več kot dva milijona ton, od katerih 70 odstotkov tvorita kava in kavčuk.

Druga vrsta produktov, ki se pridelujejo v Združenih državah, ali ne v povsem zadostni količini, so sladkor, volna, krzna in nekatera vegetalna olja. Izmed teh je sladkor najvažnejši in uvoz znaša povprečno 70 odstotkov ameriške potrebe.

Kar se tiče mleka, mesa, krompirja, svežih zelenjav in sena, imamo ugodno ravnotežje v teh produktih med produkcijo in konsumpcijo. Po mnenju strokovnjakov pa tvorijo ti produkti osnovo prehrane v tej deželi.

Imamo četrto skupino važnih poljedelskih pridelkov, zlasti bombaž, tobak in pšenico, ki jih pridelujemo ne le čez domačo potrebo, ampak glede katerih imamo čim dalje večji prebitek valed odpadanja evropskih tržišč. Imamo tudi prebitek svežega in suhega sadja. Živalske mase imamo tudi odveč, zlasti valed uvažanja vegetalnih olj v velikih količinah. Vojna bi mogla seveda to predrugačiti. Skoraj tretjina letine riža se sme smatrati kot prebitek.

Poročilo poudarja, da prebitki nekaterih produktov so pravcat blagoslov za deželo, ki se pripravlja za vojno, dočim pomanjkljaji v drugih so nekaj slabega. Nakopičeni prebitki v mirnem času, ki so na škodo zdravemu gospodarstvu, utegnejo postati ugodna rezerva za časa vojne, ali sedaj, ko ni inozemskih tržišč, ki bi odjemali ta prebitek, so bolj v preglavico.

Nikaka druga dežela na svetu ni tako malo odvisna od inozemstva za svoj živež, nikaka ni toliko samozadostna, kar se tiče industrijskih produktov poljedelstva in nikjer drugje niso oni pridelki, ki primanjkujejo, tako lahko in brez nevarnosti na razpologo za hiter uvoz. Poročilo zaključuje, da strategična moč dežele valed geografske lege in poljedelske samozadostnosti je brez primere na vsem svetu.

Common Council—FLIS.

Konvencija CIO v Michiganu

Jackson, Mich. — Na državni konvenciji unij CIO so bile sprejete resolucije proti konvojem, proti zapletu Amerike v vojno, proti antiumijski gonji, kot tudi proti "izvolitvi ali imenovanju kakšnega znanega nacija, fašista ali komunista v katerikoli urad v naši organizaciji."

V Rima določajo novo mejo med Ogrji in Hrvti

Rim, 4. jun. — Dr. Ladislaus de Bardsay, ogrski premier, je danes prišel v Rim na tridnevni obisk. Ob tej priliki bo določena nova meja med Ogrsko in Hrvaško.

Strah pred zimo

Stara dama kupuje hišo na kanadsko-ameriški meji in vpraša lastnika:

Ali stoji ta hiša na ameriški ali na kanadski meji?

— Na ameriški.

— To je dobro. Slišala sem namreč, da so na kanadski strani strašno hude zime.

Pismo iz Londona

(Nadaljevanje s 2. strani.)

stopnji tujih hodnikov — pri nekaterih gradovih pri nas so tudi eden nad drugim. Le ti so zidani, a kamenito ograjo, "Georgejevi" pa so leseni z lepo izrezljano ograjo. Zdaj si lahko predstavljate, zakaj so bila gostilniška dvorišča prvi, stalni domovi igralških družb: saj so bila kot nalašč zidana kot gledališča: okoli in okoli prvo in drugo nadstropje lož ali galerij, s parterjem na dvorišču, kjer pa je bilo še prostora za oder tudi, privlačili so nekaj sodčkov, položili deske na nje: oder je bil gotov. Dež in mraz in solnce in vročina, vse to je gotovo dostikrat nagajalo. Ali bil je le določen, ograjen prostor — prvi temelj stalnosti — velik napredek za dotedaj potepuške igralške družbe, ki so razkizovale svojo umetnost, krčkoli na cesti ali trgu, če jih je hotel kdo gledati. Pa časi so se zboljšali: postavili so prva prava gledališča. Ko je Shakespeare prišel v London, je igral na odru enega prvih gledališč.

Ali Southwarkani slavijo njegov spomin z uprizoritvami na dvorišču pri "Georgeu". Hvala Bogu, "Georgeu" so bombe prizanesle, vsaj do danes še. Predno prideš do tja, da se ne moreš izogniti žalostnim prizorom razdejanja. Ali tem ljudem pogum ne upade in dokler bo stal "George", bodo igrali na njegovem dvorišču v spomin Shakespeara. Tudi letos so igrali. Glavni med prireditelji je pred kratkim izgubil ženo in otroka v eni teh peklenih noči nad Londonom. Izgubil je prijatelje, sosede. Sam je bil ranjen. Ali prišel je ven iz bolnice in bil je na dvorišču pri "Georgeu". Vsak igralec bi lahko povedal podobne dogodivljaje, saj so val domačini tam. In Southwark je strašno trpel. Naučili so se dolge strani Shakespearejevih verzov, oblekli so se v gledališke obleke, našminkali obraze, stekli na oder in zaigrali slavne prizore iz velikih dram.

Popoldanska svetloba je neumljeno razodevala poseni šminko na obrazih, ki je niso vajeni. Razodevala je madeže in obnošnost na gledaliških kostumih. Uboga Julija je imela rdeče, delovne roke. Bog ve, s čim si služi svoj kruh: morda s tipkanjem v Cityju, morda v kakki tovarni, morda je natakarcia v bližnjem baru. Ali gladko je govorila dolge strani Shakespearejevih verzov. Naučila se jih je kje v podzemskem zavetišču, ali ko je čakala na zažigalne bombe v domači ulici. Podnevi gotovo ni imela časa, ponoči za Southwark ni miru. Prišla je na oder Julijina dojlja. Opazila sem, da je bila izposojena staromodna obleka preširoka, pa si je stlačila v živetek na prsi brisačo ali kaj podobnega. Ej, spomnila sem se, kako smo si mi otroci včasih stlačili vso blazino za oprje, ko smo se našemili v obleke starih mater. Našminkali smo se z ogljem in rdečim papirjem in potem imeli "gledališče" pod kozolecem. Seveda naši dialogi niso bili Shakespearejevi verzi. Drugače pa se mi je zdelo, da je na dvorišču pri "Georgeu" vladala ista strahovita resnost in posvečenje vse pozornosti eni edini stvari: igri, kakor je bilo to pod kozolecem. Kot da bi na vsem svetu ne imeli druge skrbi in misli! Mi otroci tam pod kozolecem jih gotovo nismo imeli. Ali s temi igralci ni tako. Komaj bo konec predstave, komaj si bodo umili šminko in preoblekli obleke, bodo morda spet zatuli sirene. Potem bodo imeli druge skrbi. Zato se jim nisem mogla dovolj načuditi, nisem jih mogla dovolj občudovati, kakšne vrste ljudi so to.

Dolenjka.

Angleži ujeli zadnje Italijane v Abesiniji

London, 4. jun. — Zadnjih 650 italijanskih vojakov 16. kolonialnega bataljona v okoliših Sodda v Abesiniji je bilo zajetih zadnje dni, se glasi uradno poročilo. Abesinija je zdaj docela pod kontrolo Angležev. Italijanske ujetnike odvažajo v Južno Afriko in deloma v Indijo.

Zavarovalnina

Lastnik novega kina je podpisal novo zavarovanje in prijatelj ga vpraša: — Koliko bi pa dobil, če bi ti kino jutri pogorelo?

— Najmanj dve leti.

zamerane koč članov ameriške odprave v "Mali Ameriki" na južnem tečaju.

POLOM

ÉMILE ZOLA

Preložil VLADIMIR LEVSTIK

ROMAN IZ VOJNE L. 1870-71

(Se nadaljuje.)

Tako je prišel Borny, kjer so prvi strel prasnili šele okrog tretje ure popoldne, Borny, ta zmaga brez jutra, ki je pustila francoske zbornice v posesti njihovih postojank, a jih je pribila k Moseli, dočim se je vršil obkoljevalni marš druge nemške armade. Nato, dne 16. je napočil Rezonville: vsi zbori vendar že enkrat na levem bregu, samo tretji in četrti sta bila zaostala, zadržana vsled strašnega gnetenja, ki se je bil napravljal na križišču Etainske in Marslatorske ceste, ko je drzen napad pruske konjice in topništva prestrigel ti dve cesti.

Rezonville, počasna, zmešana bitka, ki bi jo bil mogel Bazaine dobiti do dveh popoldne, ker je imel pred seboj le peščico ljudi, ki bi jih bil lahko podrl in pogazil, pa jo je naposled izgubil v svojem nerazumljivem strahu, da ga odrežejo od Metz, neizmerna bitka, razprostrajoča se cele milje daleč po gričih in po ravnini, kjer so Francozje napadeni od strani in na čelu, delali prave čudeže, da ne bi prišli naprej, in so pustili neprijatelju časa, da se je mogel koncentrirati, ter sami podpirali pruski načrt, ki je bil ta, da jih potisnejo na drugi breg reke. Dne 18. naposled, po vrnitvi v utrjeno taborišče, je napočil Saint Privat, poslednja borba, napadna fronta, dolga trinajst kilometrov, dvestotisoč Nemcev s sedemsto topovi proti stoindvajsetim tisočem Francozov, ki so imeli le petsto topov. Nemci obrnjeni proti Nemčiji, Francozi proti Franciji, kakor da so ob čudnem obratu, ki se je bil izvršil, napadali sami postali napadenci; nato, od dveh popoldne dalje, najstrašnejši boj moža proti možu, pruska garda vržena nazaj in posekana, Bazaine dolgo časa zmagovit, silen vsled neomajnosti svojega levega krila, do trenutka, ko je moralo šibkejšo desno krilo proti večeru ob strašnem klanju pustiti Saint-Privat in je potegnilo s seboj vso armado. Poražena in vržena pod obzidje Metz, je bila odslej obkoljena z železnim obročem.

Dočim je Henrijeta čitala, jo je Jean vsak trenutek prekinil z vzklikom:

"In mi, mi, ki smo že od Reimsa čakali Bazaine-a!"

Brzjavka maršalova z dne 19., torej že po Saint-Privat-u, v kateri je govoril, da se zopet prične umikati proti Montmedy-u — ta brzjavka, ki je odločila pri chalonski armadi njen marš naprej, se je zdelo samo poročilo premaganega generala, ki skuša olepšati svoj poraz. Šele kasneje, dne 29., ko ga je vest o tej pomožni armadi dosegla preko pruskih vrst, je pač tvegati poslednji napor, na desnem bregu, pri Noisville-u, toda tako mlačno, da se je dne 1. septembra, isti dan, ko je bila chalonska armada strta pri Sedan, umaknila tudi nemška armada, oropana vsakršne moči in mrtva za Francijo. Maršal, ki je mogel biti dotlej le poveljnik srednje vrste, ki je zamujal marš, dokler so bile ceste odprte, tako da ga je nazadnje v resnici obkolila sovražna premoč, je imel postati zdaj, pod nagibi političnih načrtov, zarotnik in izdajalec.

Toda v časopisih, ki jih je prinašal doktor Dalichamp, je ostal Bazaine tisti veliki mož in tisti hrabri vojak, od katerega se je Francija še vedno nadejala svoje rešitve. In Jean si je dal iznova čitati posamezna mesta, da bi prav zapodnel, kako jih je mogla tretja nemška armada pod poveljstvom pruskega prestolonaslednika preganjati, dočim sta prva in druga blokirali Metz, obedve tako silni po številu moštva in topov, da je bilo mogoče črpati iz njih ter zajeti odondot do četrto armado, ki je pod poveljstvom prestolonaslednika saksanskega dovršila nesrečo pri Sedan. Nato, ko se je na

tej postelji bolečin, kamor ga je vezala njegova rana, naposled poučil, kako in kaj je vseeno še skušal upati.

"Vzrok je torej ta, da nismo bili močnejši! Nič ne de, saj navajajo številke. Bazaine ima stoipetdeset tisoč mož, tristo tisoč pušk in petsto topov; ni dvoma, da jim bo nameril še prokleti batin; on to zna."

Henrijeta je kimala z glavo ter se pridruževala njegovemu mnenju, da ga ne bi storila še žalostnejša. Njena pamet se je gubila med obširnimi premikanji čet, toda slutila je neizogibnost nesreče. Glas ji je ostal jasen, po cele ure bi bila čitala tako, vsa srečna že zato, ker ga zabava. Včasih pa, kadar je prišlo poročilo o kakem klanju, je pričela jecati in oči so se ji napolnile z nenadnim valom solz. Nedvomno se je v takih hipih spominjala svojega moža, ki se je zrušil tam doli pod krogami in ga je bavarski častnik odrinil z nogo proti zidu.

"Če vas preveč žalosti," je govoril Jean z osuplostjo, "mi ni treba več prebirati o bitkah."

Ona pa se je takoj zopet pomirila, vsa krotka in vztreščljiva.

"Nikakor ne, oprostite mi! Zagotavljam vas, tudi meni je v zabavo."

Nekega večera — tekli so prvi dnevi oktobra — ko je zunaj pihal divji veter, se je vrnila iz lazareta; vstopila je v sobo in dejala z globoko ganjenostjo:

"Maurice piše, pravkar mi je doktor izročil list."

Obadva sta bila vsako jutro v večjih skrbih, ker mladi mož ni dajal nobenega znamenja, da živi; in posebno zdaj, ko je že dolgih osem dni krožila vest, da je glavno mesto popolnoma obkoljeno, sta obupavala, da bi prešla še kaj novic, ter sta se s strahom vpraševala, kaj vse ga je utegnilo doleteti, odkar je zapustil Rouen. Zdaj se jima je ta molk razložil: pismo, ki ga je naslovil v Parizu na doktorja Dalichampa dne 18. septembra, tisti dan, ko so poslednji vlaki odhajali v Havre, je bilo napravilo ogromen ovinek, zašlo na potu pač dvajsetkrat in dospelo le po čudežu do cilja.

"Ah, dragi mali!", je vzkliknil Jean ves srecen. "Hitro mi berite, kar piše!"

Veter je postal še hušji in okno je zvenketalo kakor pod sunki zidolomilca. In Henrijeta, ki je postavila svetilko poleg sebe na mizo, je pričela čitati, sedeča tako blizu Jena, da so se njiju lasje dotikali. Zelo prijetno in prijazno je bilo tukaj, v tej mirni sobi, dočim je zunaj divjal vihar.

Bilo je dolgo pismo, obsegajoče osem strani, na katerih je Maurice najprej razlagal, kako ga je takoj ob njegovem prihodu, dne 16. septembra, doletela sreča, da je mogel stopiti v neki linijski polk, čigar moštvo so ravno izpopolnjevali. Nato se je vračal k dogodkom ter pripovedoval s silno vročnostjo, kar je bil izvedel o dogodkih tega strašnega meseca: Pariz pomirjen po bolestem strmenju izza Weissenburga in Froeschweilerja, navdan z novim upanjem maščevanja, potapljač se v novih iluzijah, verujoč v zmagovito legendo armade, v poveljstvo Bazaine-ovo, v splošno vstajo, in izmišljene zmage in hektombe Prusov, o katerih so pripovedovali celo ministri na zborniških tribunah. In nato je poročal, kako je dne 3. septembra že drugič udarila strela v Pariz: vse upanje strto, mesto v svojem nevednem zaupanju poraženo pod drobečim udarcem usode, in kriki: "Odstaviti ga! Odstaviti ga!" ki so zvečer zaorili po bulvarjih, ter kratka in žalostna nočna seja zbornice, v kateri je Jules Favre predložil svoj predlog o tem odstavljenju, ki ga je narod zahteval.

(Dalje prihodnjic.)

Policaja mikastita Charlesa A. Doyle, organizatorja unije CIO, ki je oklicala stavko proti Carborundum Co. Niagara Falls, N. Y.

nja na Slovenskem pred 220 leti. Janku Barletu sem v letih, ko je sestavljal svoj imenik, pošiljal imena rožic in mu posodil tudi najstarejšo nemško knjigo "Ortus sanitas", katere izdaja so izšle v Mainz v letih 1485-1499. Tako je mogel Barle točno dokazati, od kod je avtor posnel gradivo izključno nemško, saj je "Ortus sanitas" le prevod del Galijena, Avicene, Serapiona, Diskorida in drugih. Sestavljač "Slovenske zdravniške knjige" je bil še tako temeljit, da je zapisal, da v velikonočni butari nikjer na Slovenskem ne manjka bršljana, in nam tako ohranil dokaz, da smo naše velikonočne butare že pred stoletji krasili prav tako, kakor jih v današnjih dneh. Bil pa je Slovenec pravega kova tudi po duši, kar se razvidi posebno še iz tega, da je v svoje zdravilstvo vnesel tudi šest zagovorov, ker se po naši veri da prav huda bolezen ozdravi le z zagovorom. S tem nam je pa tudi ohranil zagovore: "za metlaj izgovoriti", za govčič izgovoriti, za ogenj ven vzeti, za strup izgovoriti in za prisad izgovoriti," ki bi se nam brez njega gotovo ne bili ohranili v prvotnejši obliki.

Ta po imenu neznani slovenski avtor je našel devetdeset let pozneje naslednika, ki nam je zapustil iz leta 1810 drugi zdravniški slovenski rokopis "Kranjski arzat", ki se je našel v Cerknici. Ta rokopis je posnetek prvega, ima pa nekaj dopolnil.

"Slovenska zdravniška knjiga" iz leta 1720 je nasvetovala pri trganju v sklepih, da si obveže obolele dele z bezgovim listjem, ki ga moraš skuhati v kozjem loju. Drugo uspešno zdravilo je bila čemerika (Veratrum album L.). Zelišče so zdrobili v prah in ga pomešali z milom, potem pa mazali tam, kjer "jih je trgala božjast". Tako je dobila naša čemerika sloves in zgodovinsko vrednost, da jo še v današnjih dneh Nemci v Molski dolini imenujejo kar po domače "Tschemerikenkraut". Čeprav se je rod v teku nekaj sto let pomešil — čemerika bo vsakega prebivalca te doline spremljala do groba in pečata, da so slovenske krvi, jim nihče ne more odvzeti.

Kakor v današnjih dneh, je veljal tudi že pred stoletji habat (Sambucus ebulus L.) za uspešno zdravilo proti trganju. Habatovo listje in lubje je bilo treba po navodilu "Slovenske zdravniške knjige" skuhati v vodi, dodati še nekaj soli in si nato v tej zavreli, seveda še ohlajeni, umivati noge. Tako kopanje

nog je odpravilo z nog "ves otok", in če so habatovo listje privezali še na sklepe, je izginila tudi najhujša "božjast". V primeru, da so ta izvršna zdravila kljub vsemu le odpovedala, pa je vedel avtor "Slovenske zdravniške knjige" še za močnejše zdravilo, ki je prav zares pomagalo. Zdrobiti je bilo treba v prah listje štrkovca (Arum caliculatum L.) in pomešati prah s svežim kravjekom. Kajpak, onega, ki ga trga "božjast" po križu in udih, bi bilo treba zaviti v kravjek kakor mumijo, in ker to ni bilo mogoče, je avtor za ta primer nasvetoval, naj si bolnik, ki čuti trganje po vseh "glidih", skuha na "najboljšem vinu" korenine kopriv in jih polaga na obolele sklepe. Kogar pa je trgalo le v križu, je pa pil čaj iz repja (Aretium lappa L.) in si naredil iz tega zelišča suho kopel. "Božjast" iz nog pa je bolnik pregnal tudi z dobro kapljico, v katero si je nasul prahu šentjanževih rož (Hypericum perforatum L.). Nekateri Slovenci so morda v teku stoletja pozabili, katere zelišča naj prav za prav uporabljajo, kadar imajo trganje v udih, ali pa so vrh tega še spoznali nova koristna zelišča. Da je učinek izdatnejši, če so zdravilne rožice namočene v vinu ali v žganju, so si pa dobro zapomnili.

V St. Joštu pri Dobrni namočijo v vino ali pa v žganje koren lejpe (Tussilagi farfara L.) in si drgnejo z njim obolele dele telesa. Obbolele dele mazaže v Pečovju pri Štorah z vinom, v katerem so namočili sivko (Lavendula spica L.), le nekaj soli še dodajo. V St. Joštu zdravijo tako trganje tudi s fergifitno (Prunella grandiflora L. in Piro-la uniflora L.), če jih namakajo v vinu, pa ne vem. Kadar pa narede v tem kraju obliž proti trganju, ki mu pravijo tudi "škripec", iz zlikza (Melandrium silvestre Schk. Roehl.), mu dodajo tudi mast, v drugih predelih Slovenije pa uporabijo za obliž namesto zlikza zelišče "škripec" (Silene vulgaris Mch. Garcke).

Lansko leto je poslal neki Tolminec v Ljubljano recept, kako se naj mešcan reši neznosnega trganja po udih: nastrgati mora "starega kruha" (Tamus comunis L.) s žlico in dodati žlico žganja. S to zmesjo mora natreti obolele ude, ki pordeče, nekoliko otečajo a nato kmalu ozdravijo. Staremu kruhu pravijo v Vipavski dolini tudi blušč, drugod pa ljusč in so ga svoj čas Slovenec uporabljali tudi v lepilne svrhe. Drgnile so se z njim po obrazu in dobile so lepa rdeča lička.

Enako hudo, kakor je z revmatizmom, je tudi z bulamii, tvorijo in asvo (oteklino). Korošci pravijo "pust kakor asva" in s tem prav dobro označijo značaj bolezni in razpoloženje bolnika. V Podjuni mora oni, ki ima tvor s prstom narisati okoli njega krog, ki ga mora pri vsakem nadaljnjem kroženju zoževati, vendar pa se ne sme tvora dotakniti. Krog mora narediti trikrat in čim bolj ga je stisnil okoli tvora prej se ga bo rešil. Belokranjci pa skrbijo, da tvor tudi čimprej dozori, kar pospešijo z obližem iz mešanice korne moke in tičjih črevic, na nje pa polagajo tudi narobe obrnjene liste divjega krompirja. Tudi z obližem lanu, ki je bil kuhan na

mleku, si pomagajo. "Slovenska zdravniška knjiga" je v takem primeru nasvetovala žlahtnejše sredstvo: skuhati fige in jih pomešane z belo korenino privezati na bulo. Najpreprostejše pa naredijo v Boginji vasi v Beli krajini. Tam pokladajo na bulo toplo svinjsko ali pasje blato.

Če bule ni mogoče takoj ozdraviti, jo prepeljejo na predmet, kjer nikomur ne škoduje. V Mežiški dolini naredijo v palico toliko zarez, kolikor imajo tvorov, palico po odvetju vržejo proč — kdor jo pobere, dobi tudi bule. Te nesreče si je pa vsakdo sam kriv, pustil bi odvrženo reč v nemar, pa bi tudi bule ne imel. Roženi svoje vesti nočejo obremeniti. Zato ovijejo bulo z nitjo, ki jo vržejo potem v odprt grob, bulo bo dobil mrlič in tega prav gotovo ne bo bolela. Drugod pa prenesejo bulo na živo drevo, kar naredijo s pomočjo bolnice (Ranunculus bulbosus L.), ki ima buli podobno korenino. Votolino, ki so jo zavrtali v drevo, potem ko so opravili prenos, spet zadelajo z ljubjem, in ko priteče iz

Težak problem

Mamica hoče, da bi bil dobro vzgojen in zato str, kako je in kako drži prti, ki je ves dan zapolen, se zanima za sinčovo učenj.

— No, kaj ste pa danes v šoli? — ga vpraša pri vo.

— Danes smo vželi kito, govori Mihec in pogleda dregi v tla. — Toda povej pa, ali se je kit z vilicami žem ali z vilicami in kruha.

PIŠITE PO CENIK SLOVENSkih KNJIG

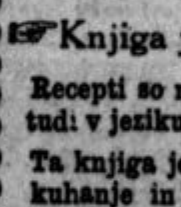
KUHARSKA KNJIGA:

Recipes of All Nations

(V angleškem jeziku)

RECEPTI VSEH NARODOV

Stane samo \$2.00

Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani

Recepti so napisani v angleškem jeziku; ponekod pa tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka jed posebno v naravi. Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čimbolj izveštati in izpopolniti.

Naročite pri KNJIGARNI SLOVENC PUBLISHING CO. 216 West 18th Street New York N.Y.

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in ahode, vizitnice, časnik, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P. TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

★

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. — Cene zmerno, unikato dele pro.

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. LAWDALE AVENUE CHICAGO, ILL. TEL. ROCKWELL 4904

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane štiri ali eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu štiri tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vrstva, kdo da je list prodal za člane SNPJ. List Prosveta je v vsaki družini gotovo v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnili: Vselej kakor hitro kateri član družine preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list, tednik, o čem tisti član iz dotične družine, ki je tako skupaj naročen na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnine.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrst. države in Kanado \$6.00	Za Ciceron in Chicago je \$1.00
1 tednik in 4.00	1 tednik in 4.00
2 tednika in 3.00	2 tednika in 3.00
3 tednike in 2.40	3 tednike in 2.40
4 tednike in 1.90	4 tednike in 1.90
5 tednikov in 1.40	5 tednikov in 1.40

Za Evropo je \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja Money Order v pisnu in si naročite Prosveto. list, ki je vata listina.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$

1) Ime _____ Čl. družine _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od slednjega članov moje družine:

2) _____ Čl. družine _____

3) _____ Čl. družine _____

4) _____ Čl. družine _____

5) _____ Čl. družine _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik _____ Star naročnik _____

Slovenska zdravniška knjiga iz l. 1720

Zima se posavlja in se nam v slovo še nekoliko poroga, vse vrste bolezni nam še pošlje za vrat: kašljamo, v križu in v udih nas trga, a komaj smo se tega iznebili, že slede še ostale izrazi-to spomladanske bolezni. Na roki, na nogi ali pa drugod, nas nekaj skeli in se nazadnje nabere v bulo. Kdo še ni bil preizkušen v potrpežljivosti, ko je moral zdraviti bulo za vratom, pod pazduho ali pa še celo tam na "dolenjski plati"! Ob takem primeru nam ostane edino še tolažba, da nismo prvi nesrečnejši, ki se nas je kaj takega lotilo. Bili so trpini pred nami in bodo tudi še za nami.

V takih neprilikah si poiščemo sveta in navodila za zdravljenje kar pri naših očencih. Ti znajo našeti vsa zdravila za take bolezni, če treba, tudi v snu, kajti "fergihit" (trganje), bule, ture, "asle in aslice" so jim znani kakor amen v očenahu. Poleg usnega izročila imamo pa v novejšem času na razpolago tudi lepo število zapiskov. Pretekli mesec je umrl v Zagrebu zaslužni slovenski narodopisec Janko Barle, ki je izdal v letih 1936 in 1937 na 172 straneh velikega formata "Slovenski rastlinski ime-

nik" v izdaji "Zbornika za narodni život in običaje južnih Slavena", knj. XXX, XXXI. V tem spisu je tudi mnogo zapiskov, kako so se zdravili naši prednamci, ker je pisatelj odkril najstarejšo "Slovensko zdravniško knjigo."

Knjiga odnosno rokopis je bil spisan pred letom 1720 nekeje na Notranjskem ali pa v Vipavski dolini. Ima 226 strani v velikosti 34x21 cm in ima na 17. strani zapisano tudi letnico 1720. Kajpak da taka redkost ni v slovenskih rokah, kakor vse iz naše prošlosti; lekarnar Bartolič je rokopis kupil pri starinarju na zagrebškem sejmu. Janko Barle,

ki je pol stoletja zbiral imena naših rožic in zelišč, je izbral vse, kar se je dalo iz tega rokopisa. Delo tudi ni bilo lahko, saj je avtor rokopisa postavil črke kar drugo poleg druge, da ni pravih besed ni razbrati in si je moral Barle šele iz cele vrste črk izluščiti smisla. Avtor rokopisa je bil podeželski ranocelnik, ki se je tudi nekateri naši očenci naučili branja tiska kar iz manjših knjig. Pisatelj rokopisa je moral dolgo zbirati gradivo po obstoječih knjigah, dodal pa je tudi vse, kar je izvedel od svojih rojakov in vrstnikov. Tako nam je zapustil verno aliko zdravilje-

Californijski guverner Culbert L. Olson konferira s voditelji unij ADF in CIO, ki so oklicale stavko v enajstih ladjedelnicah.